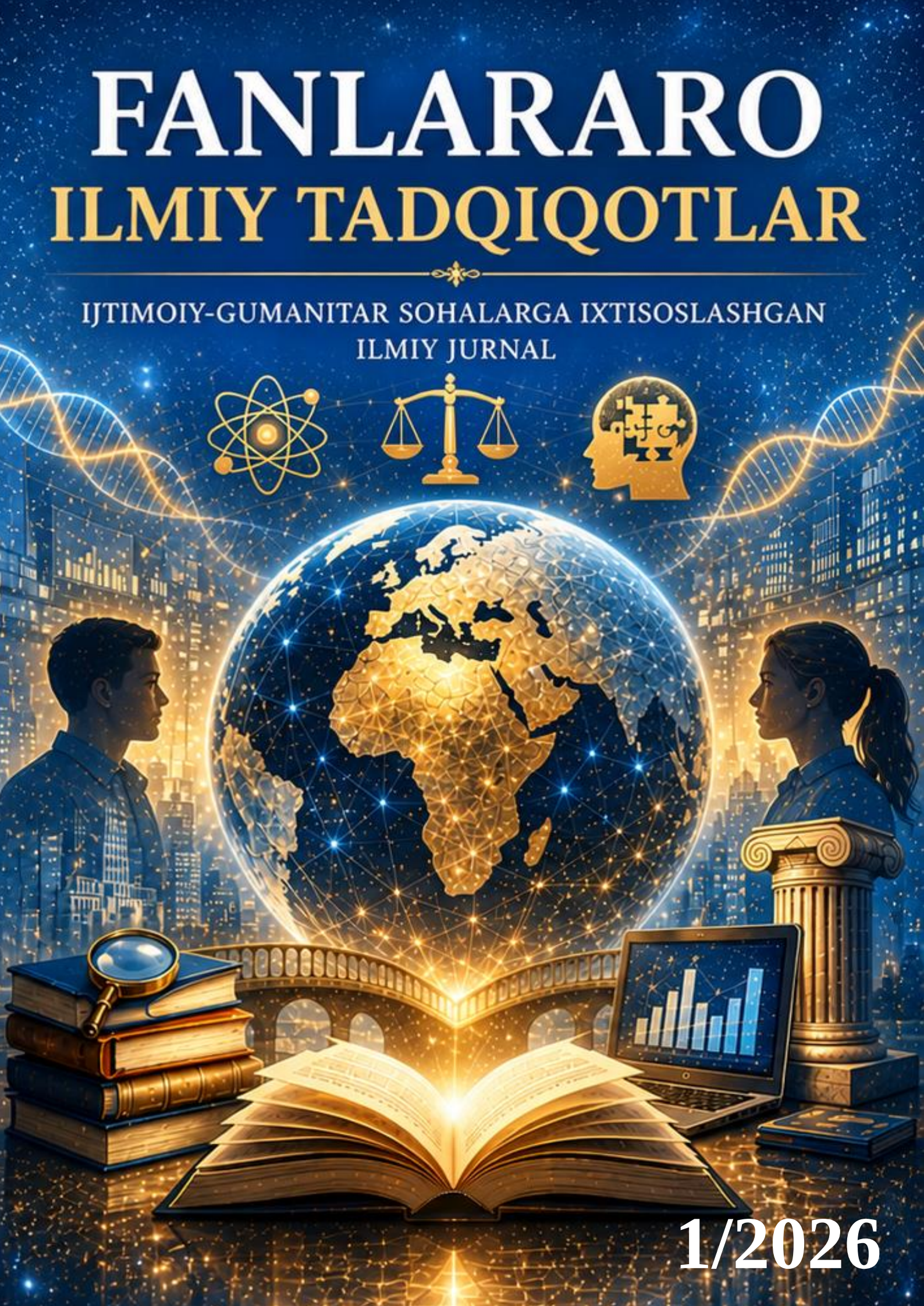
FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR

IJTIMOIY-GUMANITAR SOHALARGA IXTISOSLASHGAN
ILMIY JURNAL



1/2026

FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR

ilmiy-amaliy metodologik jurnal

МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

научно-практический и методологический журнал

INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC RESEARCH

scientific-practical and methodological journal



№ 1/2026

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi huzuridagi Axborotlashtirish va telekommunikatsiyalar sohasida nazorat inspeksiyasi tomonidan 2026-yil 5-may sanasida davlat ro‘yxatidan o‘tkazilib, 1564147-sonli rasmiy guvohnoma asosida faoliyat yuritadi.

BOSH MUHARRIR:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich
psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI
Ismatulloyev Abdullo Nasrulloyevich
psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

TAHRIRIYAT KENGASHI:
Rejep Uzyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Blinova Ye.E. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Abdullayeva B.S. – pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Ibragimova G.N. – pedagogika fanlari doktori, professor
Mamurov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Filippova O.G. – pedagogika fanlari doktori, professor (Rossiya)
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari doktori(DSc), professor
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Umarova N.Sh. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Ismoilova N.Z. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Atabayeva N.B. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Jabborov X.X. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Akramov M.R. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Tuychieva S.M. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Gadoyeva M.I. – filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Rasulov Z.I. – filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Qurbonboyev A.N. – psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Taniyeva G. M. – tarix fanlari doktori, professor
Davlatova S.T. – tarix fanlari doktori, professor
Qurbonova M. B. – tarix fanlari nomzodi, professor
Turdiyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Yuldashev S.R. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Botirova D.B. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Alimova Ye.G. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Джексембаева Г.С. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) (Qozog‘iston)
Jalilov H.N.– psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Jalilov N.A. – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Vahobov A.A. – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Raxmatova M.M. – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xalilova R.R. – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Bobojonov Sh.U. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sharipov Sh.F. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Bo‘tayev J.Sh. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Bobojonova F. X. – tarix fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:
Xayitov Xayotjon Xikmat o‘g‘li

TA’LIM SIFATINI BOSHQARISHNING XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA KVALIMETRIK PARAMETRLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Karimova M.M. Nizomiy nomidagi
O‘zbekiston milliy pedagogika universiteti
Pedagogika kafedrasi o‘qituvchisi
E-mail: kmm19811005@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta’lim sifatini boshqarishning kvalimetrik asoslari xorijiy davlatlar tajribasi misolida tadqiq etilgan. Finlandiya, Singapur, Janubiy Koreya, Germaniya va Buyuk Britaniya ta’lim tizimlarida qo‘llaniladigan sifatni o‘lchash ko‘rsatkichlari, baholash mezonlari hamda monitoring mexanizmlarining qiyosiy tahlili amalga oshirilgan. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, zamonaviy kvalimetrik parametrlar to‘rt darajali tizim - kirish (input), jarayon (process), chiqish (output) va pirovard natija (outcome) ko‘rsatkichlariga ajratilishi aniqlangan. Muallif tomonidan O‘zbekiston Respublikasi umumiy o‘rta ta’lim tizimiga moslashtirilgan, 18 ta ko‘rsatkichdan iborat integral indeks modeli taklif etilgan. Tadqiqot xulosalari ta’lim sifatini boshqarishda faktlarga asoslangan qarorlar qabul qilish, maktab reytinglarini shakllantirish hamda pedagoglar malakasini baholash jarayonlarida samarali qo‘llanishi mumkin.

Kalit so‘zlar: ta’lim sifati, kvalimetriya, sifat menejmenti, baholash mezonlari, integral indeks, xalqaro qiyosiy tadqiqotlar, PISA, TIMSS, ta’lim standartlari, monitoring.

Аннотация. В данной статье исследуются квалиметрические основы управления качеством образования на примере зарубежного опыта. Проведён сравнительный анализ показателей измерения качества, критериев оценивания и механизмов мониторинга, применяемых в образовательных системах Финляндии, Сингапура, Южной Кореи, Германии и Великобритании. Результаты исследования показали, что современные квалиметрические параметры классифицируются по четырёхуровневой системе: входные (input), процессные (process), выходные (output) и результирующие (outcome) показатели. Автором предложена адаптированная для системы общего среднего образования Республики Узбекистан модель интегрального индекса, включающая 18 показателей. Полученные выводы могут быть использованы при принятии решений на основе данных, формировании рейтингов школ и оценке квалификации педагогических кадров.

Ключевые слова: качество образования, квалиметрия, менеджмент качества, критерии оценивания, интегральный индекс, международные

сравнительные исследования, PISA, TIMSS, образовательные стандарты, мониторинг.

Abstract. This article examines the qualimetric foundations of education quality management based on the experience of foreign countries. A comparative analysis was conducted of quality measurement indicators, assessment criteria, and monitoring mechanisms used in the education systems of Finland, Singapore, South Korea, Germany, and the United Kingdom. The findings reveal that modern qualimetric parameters are classified into a four-level system consisting of input, process, output, and outcome indicators. The author proposes an integral index model comprising eighteen indicators adapted to the general secondary education system of the Republic of Uzbekistan. The research findings may be applied in evidence-based decision-making, the development of school rankings, and the assessment of teachers' qualifications.

Keywords: quality of education, qualimetry, quality management, assessment criteria, integral index, international comparative studies, PISA, TIMSS, educational standards, monitoring.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimlari jahon miqyosida jadal sur'atlar bilan o'zgarib bormoqda. Globallashuv jarayonlari, raqamli iqtisodiyotning shakllanishi va mehnat bozorida yangi kasbiy kompetensiyalarga bo'lgan talab ta'lim sifatini boshqarishning an'anaviy yondashuvlarini qayta ko'rib chiqishni taqozo etmoqda. Bugungi kunda ta'lim sifati nafaqat pedagogik, balki iqtisodiy, ijtimoiy va strategik kategoriya sifatida e'tirof etiladi. Shu bois, ta'lim sifatini obyektiv o'lchash va boshqarish usullarini ilmiy asoslangan tarzda takomillashtirish dolzarb vazifalardan biriga aylangan.

Uzbekistan Respublikasida 2030-yilgacha bo'lgan davrda ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi doirasida ta'lim sifatini baholashning milliy tizimini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ushbu konsepsiyada nazarda tutilgan vazifalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun xorijda sinovdan o'tgan kvalimetrik yondashuvlarni o'rganish va mahalliy sharoitlarga moslashtirish o'ta muhim ahamiyat kasb etadi.

Kvalimetriya (lot. «qualitas» - sifat va yun. «metreo» - o'lchayman) turli obyektlar, jarayonlar va hodisalar sifatini miqdoriy jihatdan o'lchash bilan shug'ullanuvchi fanlararo soha hisoblanadi. Ta'lim kvalimetriyasi esa bu umumiy nazariyaning maxsus tarmog'i bo'lib, uning predmeti pedagogik jarayonlar va ularning natijalari sifatining miqdoriy mezonlarini ishlab chiqishdan iboratdir.

Ushbu yo‘nalishdagi dastlabki tadqiqotlar XX asrning 70-yillarida boshlangan bo‘lib, hozirgi kunda OECD, UNESCO va World Bank kabi xalqaro tashkilotlar tomonidan amaliy qo‘llash uchun standart metodikalar shakllantirilgan.

Mazkur maqolaning maqsadi rivojlangan davlatlar tajribasi misolida ta’lim sifatini boshqarishning zamonaviy kvalimetrik parametrlarini tadqiq etish va ular asosida O‘zbekiston umumiy o‘rta ta’lim tizimi uchun takomillashtirilgan integral model ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqotning vazifalari quyidagilardan iborat: birinchidan, ta’lim kvalimetriyasining nazariy-metodologik asoslarini ochib berish; ikkinchidan, xorijiy davlatlarda qo‘llaniladigan sifat ko‘rsatkichlari tizimini qiyosiy tahlil qilish; uchinchidan, milliy ta’lim tizimi uchun moslashtirilgan kvalimetrik parametrlar majmuini taklif etish.

MAVZUNING O‘RGANILGANLIGI VA METODOLOGIYASI

Ta’lim sifatini kvalimetrik o‘lchash muammolari bo‘yicha ilmiy izlanishlar bir necha yo‘nalishda olib borilmoqda. Nazariy asoslarga bag‘ishlangan tadqiqotlarda Gennady Azgaldov va Aleksandr Subettoning ishlari alohida o‘rin tutadi. Ularda kvalimetriyaning umumiy metodologik prinsiplari va uning pedagogik jarayonlarga tatbiqi nazariy jihatdan asoslangan. A. Subettoning “Umumiy kvalimetriya asoslari” monografiyasida sifatni o‘lchashning tizimli-strukturaviy yondashuvi ishlab chiqilgan bo‘lib, ushbu yondashuv bugungi kunda keng qo‘llanilmoqda.

G‘arb tadqiqotchilari orasida Michael Scrivenning formativ va summativ baholash konsepsiyasi, Daniel Stufflebeamning CIPP (kontekst-kirish-jarayon-mahsulot) modeli hamda Thomas Guskey tomonidan ishlab chiqilgan professional rivojlanishni baholashning besh darajali modeli nazariy jihatdan yetakchi o‘rinni egallaydi. Ushbu modellar ta’lim sifatini tizimli ravishda o‘lchashning konseptual ramkalarini shakllantirgan.

Xalqaro qiyosiy tadqiqotlar doirasida OECD tomonidan amalga oshirilayotgan Programme for International Student Assessment, International Association for the Evaluation of Educational Achievement tashkilotining Trends in International Mathematics and Science Study va Progress in International Reading Literacy Study tadqiqotlari ta’lim natijalarini xalqaro miqyosda qiyoslash imkonini beradigan asosiy vositalar hisoblanadi. Ushbu tadqiqotlarning metodologiyasi psixometrik asoslarga, xususan, zamonaviy test nazariyasi (IRT - Item Response Theory) tamoyillariga tayanadi.

Central Asia mintaqasida ta’lim sifati muammolari bo‘yicha so‘nggi yillarda sezilarli ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. O‘zbekistonlik olimlardan U. Inoyatov, N. Muslimov, Sh. Sharipov, J. Yo‘ldoshev va boshqalarning ishlarida milliy ta’lim

tizimining sifat ko‘rsatkichlari, o‘qituvchilar malakasini oshirish va ta’lim muassasalarini baholash mexanizmlari o‘rganilgan. Biroq, xorijiy kvalimetrik yondashuvlarni mahalliy sharoitlarga tizimli moslashtirish masalasi hali yetarli darajada tadqiq etilmagan.

Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi: nazariy-qiyosiy tahlil - xorijiy va mahalliy adabiyotlarni qiyoslash, tizimli-strukturaviy tahlil - ta’lim sifati parametrlarini ierarxik tartiblash, ekspert baholash metodi - ko‘rsatkichlar og‘irlik koeffitsiyentlarini aniqlash, hujjatshunoslik metodi - normativ-huquqiy bazani o‘rganish, shuningdek, matematik-statistik tahlil - integral indeks parametrlarini hisoblashda qo‘llanildi. Tadqiqotning empirik asosini OECD, UNESCO Statistika instituti va World Bank ochiq ma’lumotlar bazalaridagi 2015-2024-yillarga oid ko‘rsatkichlar tashkil etadi.

Kvalimetrik parametrlarning klassifikatsiyasi. Zamonaviy ta’lim sifati menejmentida qo‘llaniladigan kvalimetrik parametrlarni to‘rt asosiy guruhga ajratish maqsadga muvofiqdir:

1. Kirish (input) parametrlari - moliyaviy resurslar (bir o‘quvchiga to‘g‘ri keladigan xarajat, YIMga nisbatan ta’lim xarajatlari ulushi), inson resurslari (o‘qituvchilarning malakasi, pedagogik ish staji, o‘qituvchi-o‘quvchi nisbati), moddiy-texnik baza (laboratoriyalar, kutubxona fondi, raqamli infratuzilma);
2. Jarayon (process) parametrlari - o‘quv dasturining sifati, pedagogik texnologiyalarning samaradorligi, o‘qituvchi-o‘quvchi o‘zaro ta’sirining sifati, sinfdagi ijtimoiy-psixologik iqlim, differensial yondashuvning qo‘llanilishi;
3. Chiqish (output) parametrlari - o‘quvchilar bilim darajasi (milliy va xalqaro testlar natijalari), bitiruvchilar ulushi, oliy ta’lim muassasalariga qabul ko‘rsatkichlari, kompetensiyalar shakllanganlik darajasi;
4. Pirovard (outcome) parametrlari - bitiruvchilarning mehnat bozoridagi muvaffaqiyati, fuqarolik va ijtimoiy faolligi, hayot davomida o‘rganishga moyillik, ijtimoiy-iqtisodiy manfaatlar.

Finland tajribasi. Finlandiya ta’lim tizimi jahon reytinglarida barqaror yuqori o‘rinlarni egallab kelmoqda. Bu muvaffaqiyatning asosida markazlashgan standartlashtirilgan testlardan voz kechib, maktablarning o‘zini o‘zi baholashi (self-evaluation) va hududiy ta’lim boshqarmalari darajasidagi sifat monitoringi yotadi. Finlandiya modelining o‘ziga xosligi shundaki, bu yerda tashqi baholash vositalari o‘qituvchilarga nisbatan nazorat quroli sifatida emas, balki metodik yordam vositasi sifatida qo‘llaniladi. Ta’lim sifatining kalit ko‘rsatkichlari sifatida tenglik indeksi (o‘quvchilarning ijtimoiy kelib chiqishi ta’siridan xolilik), maktablararo tafovut

koeffitsiyenti va o‘qituvchilarning professional avtonomiyasi darajasi qabul qilingan.

1-jadval

Xorijiy davlatlardagi ta’lim sifati kvalimetrik tizimlarining qiyosiy xususiyatlari

Davlat	Asosiy baholovchi institut	Yondashuv turi	Asosiy vosita	Natijalarning oshkoraligi
Finlandiya	Ta’lim boshqarmasi (OPH)	O‘zini o‘zi baholash + hamkasbiy baholash	Maktabning yillik hisoboti	Umumlashtirilgan, anonim
Singapur	Ta’lim vazirligi (MOE)	Tashqi audit (SEM)	9 ta kriterial soha	Qisman ochiq
Janubiy Koreya	KICE	Markazlashgan NAEA testlari	6-, 9-, 11-sinflar tanlovli baholash	Mintaqaviy darajada
Germaniya	IQB + yer institutlari	Federal-mintaqaviy monitoring	Ta’lim standartlariga muvofiqlik	Umumlashtirilgan
Buyuk Britaniya	Ofsted	Davriy inspeksiya	4 ta baholash sohasi	To‘liq ochiq

Taklif etilayotgan integral indeks modeli. Xorijiy tajribalarni tahlil qilish natijasida O‘zbekiston umumiy o‘rta ta’lim muassasalarining sifatini baholash uchun to‘rt blokdan iborat integral indeks modeli taklif etiladi. Model tarkibidagi 18 ta ko‘rsatkich quyidagicha tasniflanadi:

birinchi blok - «Resurs va sharoitlar» (og‘irligi - 0,20): bir o‘quvchiga to‘g‘ri keladigan xarajatlar hajmi; malakaviy toifaga ega o‘qituvchilar ulushi; raqamli ta’lim resurslaridan foydalanish imkoniyati darajasi; sinf to‘ldirilish koeffitsiyenti;

ikkinchi blok «Ta’lim jarayoni sifati» (og‘irligi - 0,25): o‘quv dasturining zamonaviylik indeksi; pedagogik innovatsiyalarni qo‘llash darajasi; o‘quvchilar bilan individual ishlash koeffitsiyenti; sinfdagi psixologik iqlim ko‘rsatkichlari; ota-onalarning ta’lim jarayoniga jalb etilganlik darajasi;

uchinchi blok - «Ta’lim natijalari» (og‘irligi - 0,35): asosiy fanlar bo‘yicha bilim darajasining milliy baholash natijalari; xalqaro baholash tadqiqotlarida ishtirok etish va erishilgan natijalar; funksional savodxonlik darajasi; bitiruvchilarning oliy ta’lim muassasalariga qabul qilinish ulushi; maktab bitirish imtihonlari natijalari;

to‘rtinchi blok - «Pirovard ta’sir» (og‘irligi - 0,20): bitiruvchilarning uch yillik ta’lim traektoriyasi; o‘quvchilar va ota-onalar qoniqish indeksi; o‘qituvchilarning

maktabda barqaror faoliyat yuritish koeffitsiyenti; ta’lim muassasasining mintaqaviy reytingdagi o‘rni.

Ko‘rsatkichlarning og‘irlik koeffitsiyentlari ekspert baholash metodi asosida aniqlanadi hamda muntazam ravishda qayta ko‘rib chiqilishi nazarda tutiladi. Umumiy integral indeks quyidagi formula asosida hisoblanadi:

$$I=\sum(w_i*P_i)*I$$

bunda:

w_i - ko‘rsatkichning og‘irlik koeffitsiyenti;

P_i - ko‘rsatkichning 0 dan 1 gacha oraliqda normallashtirilgan qiymati.

TAHLIL VA NATIJALAR

Olib borilgan qiyosiy tahlil shuni ko‘rsatadiki, ta’lim sifatini boshqarishning kvalimetrik parametrlarini ishlab chiqishda oddiy nusxa ko‘chirish yondashuvi samarali natija bermaydi. Xorijiy modellarning har biri o‘zining ijtimoiy-madaniy, iqtisodiy va tarixiy kontekstida shakllangan. Masalan, Finlandiyaning o‘zini o‘zi baholash modeli o‘qituvchilarning yuqori professional avtonomiyasi hamda jamiyatdagi ijtimoiy ishonch darajasiga asoslanadi; Singapur modeli davlatning kuchli strategik rejalashtirish tizimiga tayangan; Buyuk Britaniyaning Ofsted tizimi esa ochiq axborot siyosati va ota-onalarning maktab tanlashdagi faol ishtiroki tamoyili asosida faoliyat yuritadi.

O‘zbekiston sharoitida ushbu tajribalarni moslashtirish jarayonida bir qator muhim omillarni hisobga olish zarur: mintaqalar o‘rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlar, shahar va qishloq maktablarining turlicha imkoniyatlari, shuningdek, o‘zbek, rus, qoraqalpoq va boshqa tillarda ta’lim beruvchi muassasalarning lingvistik xususiyatlari. Shu bois taklif etilayotgan integral indeks modeli yagona universal mezon asosida emas, balki «o‘xshash guruhlar ichida qiyoslash» (like-for-like) tamoyili asosida qo‘llanilishi maqsadga muvofiqdir.

Kvalimetrik yondashuvning yana bir muhim jihati uning maqsadini to‘g‘ri talqin qilish bilan bog‘liq. Sifat ko‘rsatkichlarining asosiy vazifasi maktablarni jazolash yoki ularni «yaxshi» va «yomon» toifalarga ajratish emas, balki tizimdagi zaif bo‘g‘inlarni aniqlash hamda ularga maqsadli ravishda resurs va metodik yordam yo‘naltirishdan iboratdir. Mazkur yondashuv Janubiy Koreyaning teng imkoniyatlar granti mexanizmida samarali tarzda joriy etilgan bo‘lib, ushbu tajriba O‘zbekiston ta’lim tizimi uchun ham muhim amaliy axamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqot natijasida quyidagi asosiy xulosalarga kelindi:

Birinchidan, zamonaviy ta’lim kvalimetriyasi to‘rt darajali (kirish - jarayon - chiqish - pirovard) tuzilmaga ega bo‘lib, uning asosida tizimli yondashuv hamda

evidensiyaga asoslangan boshqaruv tamoyillari yotadi. Faqatgina o‘quvchilarning test natijalariga tayangan holda ta’lim sifatini baholash metodologik jihatdan cheklangan yondashuv hisoblanadi va zamonaviy talablarga to‘liq javob bermaydi.

Ikkinchidan, rivojlangan davlatlar tajribasi ta’lim sifatini boshqarishda tashqi va ichki baholash mexanizmlarining mutanosib uyg‘unligi muhim ahamiyat kasb etishini ko‘rsatadi. Shu nuqtai nazardan, O‘zbekistonda ham ta’lim sifati inspeksiya mexanizmi bilan bir qatorda maktablarning o‘zini o‘zi baholash institutini faol joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Uchinchidan, maqolada taklif etilgan 18 ta ko‘rsatkichdan iborat integral indeks modeli O‘zbekiston umumiy o‘rta ta’lim tizimida pilot loyiha sifatida sinovdan o‘tkazilishi, olingan natijalar asosida takomillashtirilishi hamda milliy ta’lim sifati monitoring tizimining tarkibiy qismi sifatida joriy etilishi mumkin.

To‘rtinchidan, kvalimetrik monitoring tizimini joriy etish o‘qituvchilar va rahbar kadrlarning ma’lumotlarni tahlil qilish bo‘yicha kompetensiyalarini rivojlantirish bilan uzviy bog‘liq holda amalga oshirilishi zarur. Aks holda, yig‘iladigan ma’lumotlar formal xarakter kasb etib, real boshqaruv qarorlariga sezilarli ta’sir ko‘rsatmaydi.

Kelgusidagi tadqiqotlarda taklif etilayotgan modelni empirik sinovdan o‘tkazish, ko‘rsatkichlarning og‘irlik koeffitsiyentlarini Delfi metodi asosida aniqlashtirish hamda integral indeks natijalarini xalqaro qiyosiy baholash ko‘rsatkichlari bilan korrelyatsion tahlil qilish rejalashtirilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Azgaldov G.G., Kostin A.V., Sadovov V.V. Kvalimetriya uchun mutaxassislar. - M.: INFRA-M, 2020. - 320 b.

2. Subetto A.I. Kvalimetriya: nazariya, metodologiya, amaliyot. - SPb.: Astreya-sentr, 2021. - 464 b.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son «2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida»gi Farmoni.

4. OECD. PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education. - Paris: OECD Publishing, 2023. - 456 p.

5. Sahlberg P. Finnish Lessons 3.0: What Can the World Learn from Educational Change in Finland. - New York: Teachers College Press, 2021. - 288 p.

6. Ng P.T. Learning from Singapore: The Power of Paradoxes. - London: Routledge, 2017. - 192 p.

7. Stufflebeam D.L., Zhang G. The CIPP Evaluation Model: How to Evaluate for Improvement and Accountability. - New York: Guilford Press, 2017. - 371 p.

8. UNESCO. Global Education Monitoring Report 2023: Technology in education - A tool on whose terms? - Paris: UNESCO, 2023. - 432 p.

9. Ofsted. Education Inspection Framework. - Manchester: Ofsted, 2023. - 48 p.

10. Inoyatov U.I. Ta’lim menejmenti va ta’lim sifati. Toshkent: Fan, 2019. 256 b.

11. Muslimov N.A. Pedagogik kvalimetriya asoslari. Toshkent: TDPU, 2020. 184 b.

12. Yo‘ldoshev J.G‘. Ta’lim sifatini baholashning zamonaviy yondashuvlari // Pedagogika va psixologiya muammolari. - 2022. - № 3. - B. 45-52.

13. Scheerens J. Educational Effectiveness and Ineffectiveness: A Critical Review of the Knowledge Base. - Dordrecht: Springer, 2016. - 408 p.

14. Korea Institute for Curriculum and Evaluation (KICE). National Assessment of Educational Achievement: Technical Report. - Seoul: KICE, 2022. - 120 p.

15. World Bank. Learning to Realize Education‘s Promise: World Development Report 2018. - Washington, DC: World Bank, 2018. - 240 p.

MUNDARIJA

1.	ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ПСИХОЛОГИЧЕСКОМ СОПРОВОЖДЕНИИ ПОДРОСТКОВ: ДИАГНОСТИЧЕСКИЙ И ПРОФИЛАКТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ Алимова Елена Геннадьевна	4
2.	G. BARDIYERNING TOLERANTLIK UCH KOMPLEKSLI MODELI TAVSIFI Bafayev Muxiddin Muxammadovich	14
3.	MAKTAB VA SINF MUHITINING KONTEKSTIDA O‘QUVCHILARNING ICHKI NAZORAT LOKUSINING RIVOJLANISH Celal Alğan	19
4.	OILADA OTA-ONA FARZAND MUNOSABATLARINI MILLIY TARBIY ASOSIDA TASHKIL QILISHNING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK IMKONIYATLARI Jabborov Xazrat Xusenovich	27
5.	LIDERLIK PSIXOLOGIYA FANINING TADQIQOT PREDMETI SIFATIDA Jumanazarov Bekzod Begnazarovich	37
6.	SHAXS KOGNITIV ONTOGENEZI VA AVLODLAR NAZARIYASI L.S. Tursunov	45
7.	SOCIAL-PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF DEVELOPING HR MANAGERS PROFESSIONAL COMPETENCIES IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION M.M. Abdukarimov	53
8.	YUQORI SINF O‘QUVCHILARIDA SUITSIDAL XAVF DARAJASINI PASAYTIRISHDA PSIXOPROFILAKTIK VA PSIXOKORREKSION METODLARNING EKSPERIMENTAL TAHLILI Qodirova Shoxidabonu Sobirjon qizi	57
9.	OILAVIY QADRIYATLAR VA PROSOTSIAL XULQ-ATVOR SHAKLLANISHI Rasulova Dildora Shuhratovna	65
10.	QARISH JARAYONINING PSIXOFIZIOLOGIK VA EPIGENETIK MEXANIZMLARI: NAZARIY TAHLIL VA AMALIY YONDASHUVLAR Umirov Shaxrizod O‘rol o‘g‘li	69
11.	PSYCHOLOGICAL FACTORS IN THE FORMATION OF NEW MORAL VALUES IN STUDENTS Umirzakova Nargiza Ismailovna	74
12.	ВОЗРАСТНЫЕ ОСОБЕННОСТИ КРИМЕНАЛЬНОГО ПОВЕДЕНИЯ У ПОДРОСТКОВ Махмудова Д.А.	78

MUNDARIJA

13. KREDIT-MODUL TIZIMIDA TARBIYAVIY ISHLARNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI
Ibragimova Gulsanam Nematovna 82

14. TALABALARDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH O‘QUV JARAYONI SIFATINI OSHIRISHNING ASOSIY OMILI
Jalilov Nodirjon Azamatovich 89

15. SUN’IY INTELLEKT VOSITALARIDAN TARBIYAVIY JARAYONDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI
Karimova Barno Ergashevna 95

16. TA’LIM SIFATINI BOSHQARISHNING XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA KVALIMETRIK PARAMETRLARINI TAKOMILLASHTIRISH
Karimova M.M. 102

17. CHAQIRUVGA QADAR BOSHLANG‘ICH TAYYORGARLIK FANI O‘QITUVCHISINING KASBIY KOMPETENSIYASI VA METODIK MAHORATI
Uzoqov A.A. 110

18. INNOVATSION TARBIYA TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TALABALARNING MA’NAVIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH
Xabibullayeva Shaxlo Ulmesovna 116

19. ARAB DAVLATLARI TARIXSHUNOSLIGINI O‘QITISHNING METODIK ASOSLARI
Axmedov Sanjar Bektemirovich 122

20. XIX ASR IKKINCHI YARMIDA ZARAFSHON OKRUGIDA SOLIQ MUNOSABATLARI VA ROSSIYA IMPERIYASI MUSTAMLAKACHILIK SIYOSATI
Bo‘tayev Jonibek Shodiyevich 129

21. MUSTAQILLIK YILLARIDA XORAZMDA URUSH QATNASHCHILARINI E’ZOZLASH SIYOSATI
Ishchanova Oybika Farhod qizi 136

22. AFG‘ONISTONDA XX ASRNING 90-YILLARDA HOKIMYAT UCHUN KURASHDA ETNOSIYOSIY OMILNING ROLI
Sharipov Shohruz Faxriddin o‘g‘li 143

23. JADIDLAR QARASHLARIDA XOTIN-QIZLAR TA’LIMI MASALASI
Xabibullo Xoji Muxammadyusuf Alisher o‘g‘li 151

24. RAHBAR NUTQINING KOMMUNIKATIV VA NUTQIY TA’SIRCHANLIK MUAMMOLARI
Xalilova Ruxsora Raupovna 158

Materiallar ko‘chirib bosilganda **“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar”** jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart.

***

Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.
Ilmiy maqolalar tahririyat tomonidan ko‘rib chiqiladi. Tahririyat a’zolarining jurnal ruknlariga mos kelmagan, ko‘rsatilgan talablarga mos bo‘lmagan maqolalarni nashr qilmaslik huquqi bor.

***

“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” jurnali 05.05.2026-yildan O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi huzuridagi Axborotlashtirish va telekommunikatsiyalar sohasida nazorat inspeksiyasi tomonidan 2026-yil 5-may sanasida davlat ro‘yxatidan o‘tkazilib, 1564147-sonli rasmiy litsenziya asosida faoliyat yuritadi.

***

Yuborilgan maqolalarning barchasi “Antiplagiat” tizimida tekshiriladi.
Jurnalda nashr etilgan materiallar va ma’lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar mas’ul.

“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” ilmiy-amaliy metodologik jurnali barcha ta’lim muassasalari va ilmiy izlanuvchilarni hamkorlikka chorlaydi.

Muassis: “Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” MCHJ
Tahririyat manzili: Toshkent shahar Sergili tumani Yangi Bunyodobod MFY 8-uy
https://fanlararotadqiqotlar.uz/

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VAZIRLIGI HUZURIDAGI
AXBOROTLASHTIRISH VA TELEKOMMUNIKASIYALAR SOHASIDA NAZORAT INSPEKSIYASI

ГУВОҲНОМА

№1564147 Фаол

"FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR" MAS'ULIYATI CHEKLANGAN JAMIYAT

Оммавий ахборот воситаси давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома

ЛИЦЕНЗИЯ РЕЕСТРИ БЎЙИЧА ТАРТИБ РАҚАМИ
C-5669890

СТИР (СОЛИҚ ТЎЛОВЧИНИНГ ИДЕНТИФИКАЦИОН РАҚАМИ)
312386344

АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТИ
05.05.2026дан - - чексиз

ЖОЙЛАШГАН МАНЗИЛИ (ПОЧТА МАНЗИЛИ)
Тошкент шаҳри, Сирғали тумани, Янги Бунёдобод МФЙ, Сергели 6а мавзеси, 8-уй, 148-хонадон

ВАКОЛАТЛИ ОРГАН
Ўзбекистон Республикаси Рақамли технологиялар вазирлиги ҳузуридаги Ахборотлаштириш ва телекоммуникациялар соҳасида назорат инспекцияси

05.05.2026 18:22
TAQDIM ETILGAN SANA

Гувоҳнома **№1564147**

Faoliyat turi

Оммавий ахборот воситаси сифатида фаолиятни амалга ошириш

Qo'shimcha ma'lumotlar

ҚЎШИМЧА МАЪЛУМОТЛАР

Оммавий ахборот воситасининг номи	Fanlararo ilmiy tadqiqotlar
Оммавий ахборот воситасининг тили	o'zbek, rus va ingliz tili
Оммавий ахборот воситасининг тури	Журнал

ТАРҚАТИЛИШ ҲУДУДИ ВА ШАКЛИ

Тарқатилиш ҳудуди ва шакли	Республика миқёсида
Viloyat	
Тарқатилиш шакли	Онлайн

License SYSTEM

05.05.2026 18:22
TAQDIM ETILGAN SANA